

WEB-TEKNOLOGIYALARNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA TA'SIRI**JOMONQULOVA FAZILAT ESIRGAPOVNA**

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti

E-mail: fazilat_72@mail.ru

Telefon raqami: +99899 449 95 61

MEXRIDDINOV FAHRIDDIN ASQAR O'G'LI

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Iqtisodiyot fakulteti" talabasi

E-mail: fahriddinmexriddinov@gmail.com

Telefon raqami: +99899 136 35 73

ORTIQOV FARMONBOY RAXMON O'G'LI

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Iqtisodiyot fakulteti" talabasi

E-mail: farmonboyortiqov1@gmail.com

Telefon raqami: +99899 771 45 05

ARTICLE INFO.**Kalit so'zlar:**

Axborot texnologiyalari, axborot tizimi, axborot, avtomat.

Annotatsiya

Maqolada hozirgi kundagi axborot-kommunikatsion texnologiyalar va tizimlar haqida umumiy ma'lumot berilgan. Shuningdek axborot texnologiyalari va axborot tizimlari haqida ham tushunchalar aytib o'tilgan.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2022 LWAB.

Ma'lumki, hozirgi kunda internet texnologiyalari jadal sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda, bu esa talabalarni internetda ishlash bilan birga ularga mos ravishda turli xil sahifalarni yaratish texnologiyasini bilishlari talab qilinadi.

Hozirgi paytda axborotlarni tasvirlashning turli uslublarini o'z ichiga olgan va Internetdan foydalaniladigan telekommunikatsion tizimga asoslanayotgan gipermatnli texnologiyalar va u bilan aloqador multi va gipermedia texnologiyalari paydo bo'lmoqda.

Axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda dasturiy ta'minotni o'rni juda ham katta ahamiyatga egadir. Har qanday dasturni to'liq ishlatish uchun shaxsiy komputer tizimning minimal talablariga javob berishi talab etiladi. Zamonaviy fan va texnika rivojlanishida hisoblash quvvatini keskin oshirish talab etiladi. Ammo superkomputerda ishlash chegaralanib qo'yilgan.

Axborot texnologiyalari va Internet rivoj topib borayotgan bugungi kunda ulardagi axborot hajmi ham axborotlarni boshqarish strukturalari ham ancha murakkablashdi. Butun dunyo "axborot omboriga" aylangan Internetda har soniyada minglab yangi web-sahifalar va web-saytlar paydo bo'lmoqda.

Har bir web-sayt o'zining ma'lumotlar hajmi, tuzilish strukturalari va dizayniga egadir. Bunday saytlarni

tuzishda turli usullar mavjud bo'lib ular o'zlarining imkoniyatlari va qulayliklari bilan boshqalaridan ajralib turadi. Bugungi kunda web- saytlarni tuzish va kontentlarni boshqarishda ikki usulni alohida ta'kidlab o'tish mumkin. Ulardan biri hozirda judayam ommalashgan Portal texnologiyasi, ikkinchi texnologiya bu web – dizayn sohasidagi yangi va ancha istiqbolli Mashup texnologiyadir.

Bugungi kunda web-saytlarni tuzishda an'anaviy va keng tarqalgan texnologiya bu- Portal texnologiyasidir. Bu texnologiyani rivojlanishi uchun juda ko'p izlanishlar amalga oshirilgan. Bu izlanishlar natijasida Portal texnologiyasining keng yoyilishiga erishildi. Shunga qaramay web – sayt yaratishning Portal modeli bir qancha kamchiliklarga ega.

Portal texnologiyasida web-sayt tuzish va uni Internetga joylashtirish uchun ko'p vaqt va mablag' talab etiladi. Masalan, biror tashkilotning web – saytni tuzish uchun ushbu sohada yetarlicha bilimga ega bo'lgan mutaxassisga murojaat etish kerak. U web – saytni ma'lum muddatda tayyor holatga keltiradi, uni Internetga joylashtiradi, bu orada ancha vaqt, mehnat va mablag' sarflanadi. Saytni Internetga joylashtirgandan keyin uni boshqaruvchi administrator kerak bo'ladi, buning uchun yangi ishchi kuchi kerak bo'ladi, agar sayt judayam murakkab bo'lsa bu ishlarni bir shaxs emas, balki guruh bo'lib amalga oshiriladi. Bu guruhning har bir azosini oylik maosh bilan ta'minlash kerak bo'ladi. Portal texnologiyada tuzilgan web – saytlarni o'zgartirish ham murakkab jarayon hisoblanadi, bundan tashqari ushbu saytdagi ma'lumotlarni yangilab turish zarur.

1990 va 2000- yillar boshlanishiga xos saytlarni yaratish texnologiyalari va xususiyatlari hamda Butun dunyo to'ri (WWW) foydalanuvchilarining xatti-harakatlarini Web 1,0 (Web 1,0) deb atash qabul qilingan. Bu davrda WWW da statik saytlar ko'p edi. Bunday saytlar asosan o'qish, axborot olish uchun mo'ljallangan edi; ularda giperssilikalarni hisobga olmaganda, interfaol elementlar, multimedia deyarlik yo'q edi, foydalanuvchilarga dialog olib borish, fayllar almashish va shu kabi imkoniyatlar berilmagan edi.

Saytlarni yaratish uchun rejaishoralar qo'yish tili – HTML ning bir qator teglaridan foydalanilar edi, ular talablarga javob bermas, bezatish funksiyalarini bajarar edi. Ko'pincha saytning reja-ishoralarini qo'yish HTML tilida jadvallar yaratish hisobiga bajarilar edi. Buning hammasi sahifaning kodini "notoza" va katta, izlovchi robotlar bilan o'qish uchun qiyinlik qilar edi. Web 1,0 davrlarida Internet tarmog'iga ulanishning sekin turlari ko'p edi, shuning uchun bu faktdan ko'plab cheklovlar kelib chiqar edi.

Masalan, butun dunyo to'rida video bo'lishi kamyob hodisa edi. Foydalanuvchilarning muloqot qilishlari uchun forumlar va chatlar tashkil qilinar edi. Taxminan 2000-yilning o'rtalarida saytlarni yaratish metodlari va maqsadlari o'zgarib boshladi. Mazmuni dinamik ifodalashga yo'nalganlik paydo bo'ldi, bunda resursni foydalanuvchilarning o'zi to'ldiradigan, o'zaro muloqot qiladigan va saytning o'zida fikr almashadigan bo'ldi.

Bloglar, ijtimoiy tarmoqlar, wiki-loyihalar paydo bo'ldi. Hozirgi kunda kontentni tashkil qilish va yaratishning bunday shakli WWW ning ko'p qismini egallaydi, bunday saytlardan esa, Internet foydalanuvchilarining ko'pchiligi foydalanadi. Internet tarmog'iga kirishning katta tezligi paydo bo'lishi bilan Butun dunyo to'rida multimedia axboroti (video, musiqa, grafika) ommalashdi. Web 2,0 yangi veb-xizmatlar paydo bo'lishi, web-dasturlashtirishning rivojlanishi, saytlarning dizayni va qulayligi yaxshilanishi, foydalanuvchining anonim bo'lib qolishi imkoniyati kamayishi bilan belgilanadi.

Web 2,0 atamasi foydalanuvchilarning ijodiy imkoniyatlarini kengaytirishga, ular orasida axborot almashish va o'zaro munosabatlar xavfsizroq bo'lishiga yo'naltirilgan WWW texnologiyalaridan

foydalanishdagi yangi tendentsiyalarni belgilash uchun qo'llaniladi. Bunda ko'proq veb-uyushmalar va ijtimoiy-yo'naltirilgan saytlar, masalan, bloglar va videobloglar, folksonomiyalar, vikipediylar va boshqalarga ko'proq urg'u beriladi. Bu atama uni 2004 yilda Web 2,0 Media bo'yicha konferentsiyadan keyin Tim O. Reylining dasturiy ta'minotlarni ishlab chiquvchilar bilan yakuniy foydalanuvchilarning Web orqali o'zaro munosabatlarining yangi usulini ifodalash uchun qo'llaganidan boshlab tarqaldi.

Web 2,0 g'oyasining asosiy tamoyili "Internet – platforma sifatida", deb ifodalangan edi. Web 2,0 ni tarmoqdagi o'zaro munosabatlar jarayonida qanchalik ko'p odamlar foydalansa, shunchalik yaxshilanib boradigan tizimlarni yaratishga yondashuv sifatida ham qarash mumkin. Haqiqatda Web 2,0 foydalanuvchilar tomonidan ularning kompyuterida lokal bajarilayapti deb hamda boshqalardan ajralgan holdagi axborot to'plagichlar sifatida idrok qilinadigan web-saytlardan o'zaro bog'langan dasturiy platformalarga o'tishni bildiradi.

Globalashuv jarayonlarining oxirgi qisqa davrida asosiy harakatlantiruvchi mexanizmlaridan biri bo'lgan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) sohasida davr talabiga mos keluvchi yangi yo'nalishdagi texnologiyalar yaratilmoqda. Bu texnologiyalar kompyuter tarmoqlari klassik modellaridan yetarlicha katta farq qilishi bilan birga, ayrim paytlarda aynan o'xshash tamoyillar asosida ish yuritadi. Bulutli hisoblash g'oyasi o'tgan asrning 60 yillarida paydo bo'lsada aloqa kanallarining shiddat bilan rivojlanib borishi va foydalanuvchilar talabining uzluksiz o'sib borishi natijasida 2007 yildan boshlab ommaviylashib, rivojlanish bosqichiga o'tdi.

Mehnat sharoitini yaxshilash maqsadida tashkiliy, gigienik, texnikaviy chora-tadbirlar ishlab chiqiladi va ishchi - xizmatchilar orasida mehnat gigienasi norma, qoidalariga rioya yetish bo'yicha tashviqot ishlari olib boriladi.

Web saytlarni yaratishda kompyuter bilan ishlash sanitariyasi sanitariya-texnologik, tashkiliy tadbirlarni ifodalaydi va ishlab chiqarishda sog'lom mehnat sharoitlarini ta'minlaydi. Shu maqsadda kompyuter mutaxassislarining salomatligiga ta'sir qiluvchi texnologik jarayon va kompyuterdagi kamchiliklarni yo'qotish yo'llarini ishlab chiqardi.

Buning uchun tashkilotlarda texnika taraqqiyoti yutuqlaridan unumli foydalanishni, jarayonlarni olisdan boshqarish va ishchilarni zararli muhitda ishlashlarining oldini olishni, uskunalarni, qurilmalarni ochiq maydonda joylashtirishni, havo tarkibini tekshirib turishni, qo'l mehnatini talab qiladigan ishlarda imkoni boricha mehanizatsiya vositalari va zamonaviy uskunalarni qo'llashni, himoya vositalaridan foydalanishni zarur deb hisoblaydi.

Shunday qilib, xulosa qilishimiz mumkinki, iqtisodiyot sohasida web- texnologiyalardan foydalanish zamon talabi bo'lib, bu nafaqat iqtisodiyot balki, tarmoqlar va sohalar xizmatlarini taklif qiluvchi korxonalariga ham mavjud resurlarning barchasidan to'liq foydalanishni ta'minlaydi, insonlarga xizmat ko'rsatish darajasini oshiradi, bundan tashqari mazkur texnologiyaning yanada rivojlanishi va aholining barcha qatlamlariga xizmat ko'rsata olish imkonini yaratadi.

Yuqorida keltirib o'tilgan texnologiyalar mamlakatimiz iqtisodiyotining rivojlanishiga biroz bo'lsada yordam berishi mumkin. Ularni amalda qo'llash orqali statistik ma'lumotlar olish qiyinchiliklari bartaraf etilishi va murakkab hujjatlarni ko'rib chiqishdagi qiyinchiliklarning oldi olinishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoev Sh.M. "2017-2021-yillarda O'zbekiston rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi" Toshkent, 2017 y.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. PQ-381. «Respublika aholisini axborot-kutubxona bilan ta'minlashni tashkil etish to'g'risida». 2006
3. Rossiya menejment jurnali. 2014. – № 2. – URL: http://www.marketing.spb.ru/mr/education/teaching_case.htm (дата обращения: 10.04.2015).
4. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman "Savdo-sotiqni boshqarishdagi innovatsiyalar": maqolalar to'plami. - M.: Paleotip nashriyoti, 81-83-sahifalar.
5. Mashchenko T. A. Case-interfaol o'qitish uslubi sifatida o'qitish // Oliy ta'limdagi innovatsion pedagogik texnologiyalar: I Xalqaro ilmiy-metodik konferensiya materiallari, Dmitrovgrad, 28 aprel, 2009 y. - Dmitrovgrad: Texnika instituti - FGOU VPO filiali "Ulyanovsk davlat qishloq akademiyasi" , 2009. - P. 119-121.
6. Ishmuhamedov R. Abdulkodirov A. Paradaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar).-T.: Iste'dod, 2008.- 180 b.
7. Oslo qo'llanmasi: Innovatsiya haqidagi ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish bo'yicha tavsiyalar [Electronic resource]. Uchinchi nashr. OECD va Eurostat tomonidan nashr etilgan. - M., 2006. - URL: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/science_and_innovations/science/ (sanaapellyatsiya shikoyati: 03/01/2015).
8. Jamankulova, F.E., & Nizomov, M.Q. (2020). The Notion Of Information And Its Significance In The State Economy. CUTTING EDGE-SCIENCE, 20;
9. Jomonkulova, F.E., Nizomov, M.Q., & Uralov, S.A. (2020). To make radical changes in the system of higher education for the training of qualified personnel. In Colloquium-journal (No. 29-2, pp. 13-14);
10. Jomonkulova, F.E., Tojiyev, N.S., Nizomov, M.Q., & Uralov, S.A. (2020). of informatization and its role in the economy of the country. In Colloquium-journal (No. 29-1, pp. 60-61);
11. Jomonkulova, FE, Tojiyev, NS, Nizomov, MQ, & Uralov, SA (2020). THE CONCEPT OF INFORMATIZATION AND ITS ROLE IN THE ECONOMY OF THE COUNTRY. In Colloquium-journal (No. 29-1, p. 60-61).
12. Jomonkulova, E. F., & Shadmanov, I. E. (2022). The Notion Of Information And Its Significance In The State Economy. British View, 7(4)
13. Jamankulova, F. (2022). CONNECTION OF BLOCKCHAINS WITH SOFTWARE SYSTEMS. ASEAN Journal on Science & Technology for Development, 39(4), 128-131..
14. Jamankulova, F., Toshniyozova, M., & Nizomova, D. (2022). The Most Necessary Aspects of Artificial Intelligence in Different Fields. Mathematical Statistician and Engineering Applications, 71(4), 7536-7542.
15. NODIROVNA M. S. SOCIAL POLICY: OBJECTIVES AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE STUDY //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HISTORY. – 2023. – T. 4. – №. 7. – С. 1-9.
16. Мирзаева Ш. Н. НОВЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ И ИЗМЕНЕНИЕ ПРОФЕССИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА РЫНКЕ ТРУДА УЗБЕКИСТАНА //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 36. – С. 668-679.
17. Абдукаримов Ф. Б. А., Мирзаева Ш. Н. МАЛЫЙ БИЗНЕС-КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 36. – С. 657-667.

18. Абдукаримов Б. А. А., Мирзаева Ш. Н. РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 36. – С. 648-656.
19. MIRZAEVA SHIRIN NODIROVNA. (2023). THE IMPORTANCE OF INVESTING IN THE DEVELOPMENT OF THE SOCIAL SPHERE IN OUR COUNTRY. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 4(6), 153-160. Retrieved from <https://cajitmf.centralasianstudies.org/index.php/CAJITMF/article/view/534>
20. Курбанова Р., Мирзаева Ш., Хакимов Д. РОЛЬ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ И ТЕХНОЛОГИЙ В ИЗМЕРЕНИИ СОЦИАЛЬНОГО КАПИТАЛА //Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences. – 2023. – Т. 3. – №. S/4. – С. 204-216.
21. Шарипов Т. С., Мирзаева Ш. Н. СОСТОЯНИЕ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ В СФЕРЕ УСЛУГ В УЗБЕКИСТАНЕ //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 36. – С. 27-45.
22. Мирзаева Ш. Н. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА И ДЕЛОВОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 36. – С. 46-56.
23. Nodirovna M. S. Banks and Development of Banking Services in the Republic of Uzbekistan //Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education. – 2023. – Т. 2. – №. 6. – С. 21-30.
24. Nodirovna M. S. Foreign Experience in Supporting Entrepreneurship and Business Activity of Women //Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 654-665.
25. Saidakhmedovich S. T., Nodirovna M. S. The State of Implementation of Innovative Projects in the Service Sector in Uzbekistan //Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 375-391.
26. Nodirovna M. S. Creation of an Additional Product in the Service Process in the Republic of Uzbekistan //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 35. – С. 635-643.
27. Nodirovna M. S. Problems of Development of the Service Sector in the Context of Digital Changes in the Republic of Uzbekistan //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 35. – С. 626-634.
28. Мирзаева Ш. Н. ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 35. – С. 662-671.
29. Nodirovna M. S. Improving the Mechanisms For Managing Service Processes in Service Enterprises in the Republic of Uzbekistan //Gospodarka i Innowacje. – 2023. – Т. 35. – С. 644-652.
30. Nodirovna M. S. Trading Enterprises and Banking Services in the Republic of Uzbekistan //Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 227-234.
31. Nodirovna M. S. Ways to Develop Banking Services in the Republic of Uzbekistan //World of Science: Journal on Modern Research Methodologies. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 18-24.
32. Nodirovna M. S., Ugli S. T. T., Abduazizovich A. I. WAYS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF GOVERNMENT SERVICES IN THE EMPLOYMENT OF THE POPULATION IN UZBEKISTAN //Gospodarka i Innowacje. – 2022. – Т. 23. – С. 29-37.
33. Mirzayeva S. N. Prospects for the Development of Small Business and Entrepreneurship in the Digital Economy //American Journal of Economics and Business Management. – Т. 5. – С. 3.

34. Nodirovna M. S. FINANCING OF INVESTMENT ACTIVITIES IMPORTANCE OF SOURCES //Section A-Research paper Article History: Received. – 2022. – T. 12.
35. Nodirovna M. S. Banks and Development of Banking Services in the Republic of Uzbekistan. Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education, 2 (6), 21–30. – 1910.
36. Nodirovna M. S. Foreign Experience in Supporting Entrepreneurship and Business Activity of Women. WEB OF SYNERGY: International Interdisciplinary Research Journal Volume2, Issue 5 Year2023 ISSN: 2835-3013 <https://univerpubl.com/index.php/synergy> <https://scholar.google.com/citations>.
37. Mirzaeva S. N. et al. Innovative Enrichment of Service Enterprises Based on the Location of the Regions of Uzbekistan //AMERICAN JOURNAL OF ECONOMICS AND BUSINESS MANAGEMENT.
38. Mamanova G. B., Sulonov S. A., Mirzaeva S. N. Improvement of Economic Mechanisms for State Support of Private Entrepreneurship (Samarkand Region) //Procedia of Philosophical and Pedagogical Sciences.
39. Nodirovna M. S., Mamasoliyevna K. C., Ugli S. J. U. The composition of the income of service workers and ways of its improvement (on the example of educational institutions) //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 12. – №. 4. – C. 213-218.
40. Nodirovna M. S. FOREIGN TO THE SECTORS OF ECONOMY OF UZBEKISTAN ATTRACTING INVESTMENTS. biogecko.co.nz.
41. Sidorov V. A. et al. INNOVATSIYA IQTISODIYOTI: TEXNOLOGIK YUTUQ MUAMMOSI //BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2023. – T. 3. – №. 2. – C. 8-15.
42. Saidakhmedovich S. T., Bekhruz U. PROBLEMS OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS IN THE REAL SECTOR //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 10. – №. 10. – C. 624-628.
43. Шарипов Т. С. Важность организации ресторанных услуг в управлении гостиничным бизнесом //Молодой ученый. – 2020.
44. Sharipov T. Овқатланиш хизматлари бозорида рақобатбардошлик масалалари //Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2017. – №. 1. – C. 136-142.
45. Saidahmedovich S. T. THE CONCEPT OF MANAGEMENT IN ENTERPRISE MANAGEMENT AND ITS SPECIFICITY Kilichova Orzigul Zafar kizi Student Samarkand Institute of Economics and Service.
46. Sharipov T. S., Uroкова M. G. Sustainable Directions of Employment Relations in the Service Service in Uzbekistan //JournalNX. – C. 503-506.
47. Абдукаримов Б. А. Ички савдо иқтисодиёти //Т.: «Фан ва технология», II. – 2014. – Т. 2008. – C. 224.
48. Saidahadovich S. S. The ways of Efficient use of Resources in Consumer Services //American Journal of Social and Humanitarian Research. – 2021. – T. 2. – №. 8. – C. 22-29.
49. Qizi B. D. F. Analysis of the Influence of the Investment Environmental Attractiveness on the Socio-Economic Development of Regions (On the Example Of Navoi Region) //Nexus: Journal of Advances Studies of Engineering Science. – 2023. – T. 2. – №. 5. – C. 131-141.

50. Shahboz S. et al. Finance in the Republic of Uzbekistan Market Institutional Development Factors //INTERNATIONAL JOURNAL OF BUSINESS DIPLOMACY AND ECONOMY. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 134-140.
51. Shomuradova S. MODERN METHODS OF MOVING GOODS IN RETAIL ENTERPRISES //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. A1. – С. 39-42.
52. Shomuradova S. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE DEVELOPMENT OF MERCHANDISING ACTIVITIES IN RETAIL ENTERPRISES //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. D3. – С. 5-7.
53. Шомуродова Ш. Ш. ИННОВАЦИОН САЛОҲИЯТ ВА УНИ АНИҚЛАШНИНГ ИЛМИЙ-УСЛУБИЙ МАСАЛАЛАРИ //ЇОДКОР О'ҚИТУВЧИ. – 2023. – Т. 3. – №. 30. – С. 189-195